

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petino vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Naše občine in njihova uprava v bodočnosti.

Neprikrito dejstvo je, da manjka našim občinam, posebno kar se tiče enotnega uradovanja — skoro bi smelo trditi domalega vsega! — Saj vemo dobro tudi, da niti pri mestnih občinah ni vse v redu, tam kjer imajo na razpolago vse boljši aparat in sredstva; imajo izvežbano uradništvo itd. Kako naj govorimo po tem o naših kmetijskih občinah! — Da pa vendar naš slovenski, neuki župan upravlja svojo službo zadovoljivo, to priča, da tudi preprosti naši možje niso brez prirojene inteligence, da prav nič ne zaostajajo za drugim, recimo nemškim narodom.

A vedno ne more ostati vse pri starem!

Prihaja nov čas — stari se mu umika. Prihajajo nove zahteve, častitljiva nekdanjost brez njih gine.

Nov duh časa, napredka hiti neovirano svojo pot naprej in ne bo dolgo, ko se zgledi tudi pri naših slovenskih občinskih uradih in županstvih z uvedbo neke splošne enotnosti, z reorganizacijo.

Obseg poslovanja pri občinah se vedno razširja, to se ne dá tajiti in velja za vse brez izjeme.

Lastni (avtonomni) in pa takozvani »prenešeni delokrog« stavita vedno večje zahteve na delavnost občinskih uradov. — Čim manjša je občina, tem različnejše in mnogovrstnejše so relativno zahteve, ki se stavijo na občinske uradnike. — Pri večjih — mestnih občinah delo ni težavno, kjer je več uradnikov, ki si to delo razdele. Drugače pa je pri malih občinah na deželi, zlasti kjer sploh ni občinskih tajnikov, ampak je župan prvi in zadnji uradnik, celo občinski sluga — vse v eni osebi.

Župan in občinski tajnik na deželi morata — ali vsaj morala bi imeti precej obširno znanje, da bi bilo omogočeno redno in tudi pravilno uradovanje ter zanesljivo poslovanje.

Koliko bo treba pouka, dela in truda, predno bo mogoče doseči enotno in dobro poslovanje, kakoršno si mislimo in čemur pripomoči je baš naloga našega lista »Občinske Uprave«, o kateri upamo, da postane v doglednem času ne le glasilo, ampak tudi neobhodno potrebna zbirka vseh za naša županstva prepotrebni navodil.

Dejali smo, da zahteva duh časa reorganizacije.

Mnogo — žal — se je zamudilo pri nas tekom daljše dobe let.

Lokalna politika je absorbirala vse boljše moči, a zanemarjale so se važne stvari. — Na ureditev občin ni nikdo mislil. — Tupatam se je pregledal kak občinski proračun, a sicer je ostalo vse pri starem. Novi ljudje, novo življenje. Prerojen in pomlajen vstaja danes kranjski deželni zbor in njegov odbor; vsi Slovenci vstajajo k neumornemu delu za deželo. — Jasno je torej, da je treba prerodenja tudi za avtonomno oblastvo podrejenih občin. Tega posla se bo lotil sedanji deželni odbor, ki bo med prvimi izvedel nov občinski volilni red. — Pa o tem bo govor drugikrat.

Mi hočemo danes le povdarjati, da se mora glede uradovanja pri občinah v prvi vrsti doseči način enotnosti.

Na vsak način bo treba, da bo imela vsaka občina svoj uradni prostor, lokal, kamor bodo imeli pristop le občinski funkcionarji, župan, tajnik, itd. — Tisto nemarnost, da se valjajo uradni spisi, občinski pečati in druge uradne stvari, po družinskih izbah, da se lahko igrajo z njimi

otroci, — bo morala pač izginiti. — Ne bo težko dobiti v vsaki občini po eno sobo, kjer se bodo vršile tudi občinske seje, in ne tako, kakor doslej, po raznih gostilnah in žganjetočih.

Tak uradni lokal bo tudi mnogo pomagal k reprezentanci občin.

V tem uradnem lokalu bo prostor za shrambo uradnih spisov (aktov), za arhiv oziroma registraturo. Tam bo obenem vložni zapisnik (ekshibitni protokol).

Vemo, da tega pogreša ogromna večina občin; in vendar tvorita vložni zapisnik in registratura temelj pravilnega uradovanja.

Če gremo iskat danes k mnogim županstvom važnih odlokov in ukazov, ki imajo trajno vrednost, — ne najdemo jih. Sicer pridne gospodinje — so jih porabile za — zamaške steklenicam!

Imeti bi moralo vsako županstvo priročno knjižnico z zbirko raznih zakonov; iz lastne izkušnje pa vemo, da nimajo niti državnih niti deželnih zakonikov, dasi jih prejemajo, a ne hranijo.

V uradnem lokalu bo moralo biti vedno v redu občinska blagajna, obenem z blagajniškim dnevnikom in glavno blagajniško knjigo s pravilno razdelitvijo upravljanega denarja.

Ne moremo seveda vsega našteti, kar se nam zdi potrebno, ampak smo označili to le v glavnih potezah. Vemo, da naši gospodje župani sami streme za napredkom, in da bodo le tekmovali med seboj, kdo bo v stanu več storiti za celokupen napredek.

Seveda ne bode nameravana reorganizacija dela nekaj mesecev, toda čim preje tem bolje. — Zato pa smo tudi uverjeni, da se bodo naša županstva, ko pride čas, z veseljem lotila poverjene jim naloge; saj jim bo z urejenim in rednim poslovanjem le olajšano delo.

Mi pa že danes pozdravljamo ono dobo, ko bo naš slovenski župan ne le dosegel, ampak celo nadkrilil tujega soseda. — In v to pomozi Bog! —

Kranjski deželni zbor in zadnje volitve.

Ko se je meseca maja prošlega leta po precej burnih volitvah sešel deželni zbor, sklenil je izvesti volilno reformo, kakor smo poročali že tudi mi. — Zadnje dopolnilne volitve v splošni kuriji pa so bile posledica omenjene volilne reforme.

Dasi je izid gotovo vsakomur znan, vendar smatramo kot svojo dolžnost, da tudi mi poročamo o volitvah v najvišjo avtonomno deželno korporacijo.

Kakor znano — tvori mesto Ljubljana svoj volilni okraj zase; tu je bilo treba voliti enega poslanca iz splošne kurije in dva iz mestne cenzus - kurije.

Iz splošne kurije je bil izvoljen gospod Josip Turk, občinski svetnik in posestnik v Ljubljani; ostala dva mandata pa sta dobila gg. dr. Ivan Oražen, zdravnik in I. Knez, veletržec in posestnik.

Popred pa so se — 14. decembra 1908 vršile volitve po deželi, kjer je bilo izvoljenih 10 poslancev Slovenske Ljudske Stranke, — ki ima sedaj — prištevši prejšnim 16 poslancem — večino v deželnem zboru in dež. odboru.

Izvoljeni so bili iz splošne kurije sledeče imenovani gospodje:

Mihael Dimnik, posestnik, v volilnem okraju Ljubljanska okolica;

Janez Piber, župnik, v volilnem okraju Radovljica, Kranjska Gora, Tržič;

Evgen Jarec, profesor, v volilnem okraju Kranj - Škofja Loka;

Ivan Lavrenčič, dekan, v volilnem okraju Kamnik - Brdo;

Anton Kobi, posestnik, v volilnem okraju Vrhnika, Logatec, Idrija, Cerknica;

Jernej Ravnikar, nadučitelj, v volilnem okraju Postojna, Senožeče, Ilirska Bistrica, Vipava, Lož;

dr. Ivan Zajec, zdravnik, v volilnem okraju Litija, Višnjagora, Radeče;

Janez Hladnik, župnik, v volilnem okraju Krško, Kostanjevica, Mokronog, Trebnje;

Dr. Vladislav Pegan, odvetnik, v volilnem okraju Kočevje, Velike Lašče, Ribnica, Žužemberk;

Martin Matjašič, župan, v volilnem okraju Novomesto, Črnomelj, Metlika.

Deželni zbor kranjski šteje danes s prevzv. gospodom knezoškofom 50 članov in sicer: 26 poslancev Slovenske Ljudske Stranke, 11 poslancev Narodne - napredne stranke, 2 poslanca trgovske in obrtne zbornice in 10 nemških poslancev veleposestva, ter — kot omenjeno — g. knezoškofa. —

Slovenska Ljudska Stranka ima torej sama zase absolutno večino v zbornici.

Naj navedemo pri tej priliki še imena vseh v maju 1908 izvoljenih poslancev, ki so:

a) iz Slovenske Ljudske Stranke:

Franc Povše, graščak v Ljubljani; dr. Ivan Šušteršič, odvetnik v Ljubljani; dr. Janez Ev. Krek, profesor bogoslovja v Ljubljani; Franc Demšar, posestnik na Češnjici; Ivan Zabret, posestnik v Bobovku; Josip Pogačnik, posestnik v Podnartu; dr. Ignacij Žitnik, monsgn. v Ljubljani; Franc Drobnič, posestnik v Novi Vasi; † Ivan Lavrenčič, posestnik v Vrhpolju; Franc Košak, po.

sestnik na Grosupljem; Josip Dular, posestnik v Jurkivasi; dr. Evgen Lampe, st. vikar v Ljubljani; Josip Mandelj, c. kr. pristav tob. režije v Ljubljani; Fran Jaklič, nadučitelj v Dobropoljah; Franc Bartol, posestnik v Sodražici; Fran pl. Šuklje, dvorni svetnik v Ljubljani; (skupno 16 poslancev kmetskih občin; izmed teh pa je Ivan Lavrenčič dne 11. t. m. umrl);

b) iz narodno-napredne stranke (skupina mest in trgov): dr. Ivan Tavčar, odvetnik v Ljubljani; dr. Karl Triller, odvetnik v Ljubljani; Engelbert Gangl, učitelj v Idriji; Ciril Pirc, posestnik v Kranju; dr. Janko Vilfan, odvetnik v Radoljici; Josip Lenarčič, tovarnar na Vrhniki; Ivan Plantan, notar v Ljubljani;

(skupno 7 poslancev);

c) iz trgovske in obrtne zbornice: Filip Zupančič, stavbenik in dr. Fran Novak, odvetnik, oba v Ljubljani;

(skupno dva poslanca);

d) iz veleposestva (nemške narodnosti) Marija Oton baron Apfaltrer pl. Apfaltrern, Križ pri Kamniku; Jožef Anton grof Barbo-Wachsenstein, Ljubljana; dr. Karol baron Born, Tržič; Anton baron Codelli, Turn pod Ljubljano; Franc Galle, Bistra; Leopold baron Lichtenberg-Janeschitsch, Mengeš; Rudolf grof Margheri, Stari grad; Friderik baron Rechbach, Domžale; Henrik Schollmayer-Lichtenberg, Lož; Jožef baron Schweigel, Gorje;

(skupno 10 poslancev);

e) za mesto Kočevje (nemški poslanec) dr. Ferdinand Eger, odvetnik v Ljubljani; (1)

f) virilist: Prevzvišeni gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič (1).

Če rekapituliramo:

poslanci Slovenske Ljudske Stranke	16
» Narodne napredne stranke	7
» trgovske in obrtne zbornice	2
» veleposestva	10
» mesta Kočevje	1

virilist	1
dobimo število	37

kolikor poslancev je štel prejšnji deželni zbor;
— če prištejemo temu številu 37

še poslance Slovenske Ljudske stranke iz
splošne kurije 10

in nove poslance mesta Ljubljane 3

dobimo sedanje število 50

poslancev po izvedeni volilni preosnovi.

Pomnožil se je tudi deželni odbor za 1 člana iz splošne kurije, tako da šteje deželni odbor poleg deželnega glavarja g. Frana pl. Šuklje-ta še 5 odbornikov in sicer so ti:

iz Slovenske Ljudske Stranke:

dr. Evgen Lampe, dr. Vladislav Pegan in Evgen Jarec;

iz narodno-napredne stranke:

dr. Ivan Tavčar,

iz veleposestva:

Jožef Anton grof Barbo.

Dež. odbornik dr. Ivan Šušteršič, ki je to mesto opravljal le začasno, je odložil mandat deželnega odbornika ter je bil na njegovo mesto izvoljen dr. Vlad. Pegan s 44 glasovi.

Deželni zbor se je otvoril 8. t. m. in takoj pričel s pozitivnim delom. Vloženih je bilo mnogo nujnih predlogov, kojih izvedba bode dalekosežnega pomena v narodnem, pa zlasti v materijelnem oziru.

V sledečem priobčujemo tudi mi nekaj najvažnejših predlogov, da se naši čitatelji, ki morda ne dobe vsi v roke političnih dnevnikov, seznanijo z njimi. Opozarjamo posebno na predlog dr. Vlada Pegana glede izpremembe občinskega in občinskega volilnega reda.

(Dalje prih.)

Zakoni, predpisi in naredbe v vojaških zadevah.

Navodila za c. l. k. poslaništva in konzulate.

(Dalje in konec).

§. 3.

Prošnje v inozemstvu bivajočih bogoslovcev.

1. Prošnji vsakega v inozemstvu bivajočega teologa (bogoslovca), da se oprostí osebnega prihoda pred naborno komisijo, priložiti je treba tudi zapisnik, sestavljen v smislu § 2, točka 1; v tem zapisniku pa mora biti tudi obsežen dokaz, da dotičnik v resnici v inozemstvu vrši bogoslovne študije.

Tudi naj se v zapisniku izrazi napoved oziroma izjava, da nima dotičnik nikake telesne napake.

2. Teologi, ki izjavijo, da nimajo telesne napake, naj se zdravniški ne preiščejo.

Če pa je treba, da se mora stavodolžni bogoslovec zdravniški preiskati, ker sam meni, da ima kako telesno napako, in če se dožene, da je nesposoben, ravna se z njim v smislu določil § 2:2 do 8.

3. Če je bil preiskani bogoslovec spoznan kot »sposoben« ali »deloma sposoben« — (*tauglich« ali »mindertauglich«), — velja glede pošiljatve akta vse ono, kar je navedeno preje v § 2, točka 8.

Politična okrajna oblast (okrajno glavarstvo) pošlje akt, ki ga prejme službenim potom in kteremu priloži dvoje izpisov iz naborne liste, — pristojnemu dopolnilnemu okrajnemu poveljstvu, oziroma pristojnemu domobranskemu dopolnil-

nemu okrajnemu poveljstvu, ki potem izgotovi dvoje asentnih list v kolikor je dopustno. — Tako izpolnjeni akt mora to poveljstvo vrniti politični okrajni oblasti (okr. glavarstvu). Ta pa mora potem popolni akt predložiti dotičnemu domobranskemu ministerstvu.

Glede oproščenja, tičočega se osebnega prihoda nabornika pred naborno komisijo in glede priznanja ugodnosti kot kandidat duhovskega stanu, odločuje v slučaju, da se tiče nabornega obvezanega, ki pripade k domobranstvu, — domobransko ministerstvo; — v vseh drugih slučajih pa domobransko ministerstvo sporazumno z vojnim ministerstvom.

Nato odredi domobransko ministerstvo z odlokom na dotično zastopstvo potem c. i. k. ministerstva cesarske in kraljeve hiše in zunanji zadev, da se naborni obvezanec zapriseže in pa, da se izpolnijo ter podpišejo asentne liste. Tam kjer se nahaja vojaški atašé, mora ta posel izvršiti on.

§ 4.

Prošnje za ugodnost kot vzdrževatelj rodbine.

1. Če prosijo (za to opravičeni) svoji, stariši itd., da se prizna naborniku ugodnost kot vzdrževatelj (hranitelj) rodbine (§ 34 vojnega zakona), mora c. i. k. zastopstvo nabornega obvezanega — če ta biva istotako v inozemstvu — predvsem po § 2 zdravniški preiskati in dati izgotoviti zdravniško poročilo.

V zapisniku sestavljenem po § 2:1 mora biti tudi obsežen dokaz istinitosti (identičnosti) onih možkih članov rodbine, ki pridejo v poštev.

2. Tudi mora ta oblast (c. i. k. zastopstvo namreč) v slučaju, da je bil naborni obvezanec spoznan »sposobnim« ali »deloma sposobnim« — konstatirati sposobnost za delo vseh v poštev prihajajočih možkih rodbinskih članov potem zdravniške preiskave.

(Nemški izraz „Erwerbsfähigkeit“ — tolmačimo tu kot sposobnost za delo; pomen pa naj se smatra v tem smislu, da je dotični zmožen, preživljati se sam ali ne; v zadnjem slučaju »erwerbsunfähig«. Op. pis.)

Glede te preiskave, kakor tudi glede izgotovitve zdravniškega mnenja velja vse, kar je rečeno v določilih § 2 in v smislu tega paragrafa.

3. Če bi ne bila mogoča zdravniška preiskava nabornega obvezanega in pa njegovih v poštev prihajajočih možkih svojcev (starišev itd.) z ozirom na krajevno ločitev — pri eni in isti oblasti, sestaviti morajo c. i. k. zastopstvene oblasti na podlagi zadevnih prošelj predpisane zapisnike. V zapisniku, sestavljenem z nabornim obvezancem, navesti se mora oblast, pri kateri je bila vložena prošnja za priznanje ugodnosti na podlagi § 34

vojnega zakona; — v zapisniku, sestavljenem s svoji nabornikovimi pa se mora označiti bivališče njegovo, dalje ona zastopstvena oblast, pri kateri se želi, da se izvrši zdravniška preiskava.

4. Opusti se zahteva, da se mora doprinesiti predpisano potrdilo glede neobhodne potrebe nabornega obvezanega, kakoršno izdaja županstvo obenem z dvema občanoma; vendar pa je potreben dokaz glede resničnih ramer, na podlagi katerih se vtemeljuje pravica do ugodnosti kot hranitelj rodbine; ta dokaz se mora doprinesiti v enakem obsegu, kot je to določeno v § 56 vojnih predpisov I. dela in v kolikor je potreba za presojo zakonitosti glede zahtevane pravice.

Te razmere morajo biti potrjene po c. i. k. zastopstvenih oblastih, — če so jim znane, — če ne pa verodostojno dokazane.

5. Če je bil naborni obvezanec nesposobnim spoznan, da pa če biva v tuzemstvu, ali pa če je bil v smislu § 1:4, drugi odstavek, nakazan na kako naborno komisijo, postopati je treba v smislu § 2 točka 8. —

V slučaju nesposobnosti treba je potem provzročiti oproščenje prihoda pred naborno komisijo.

Če pa je bil naborni obvezanec spoznan sposobnim, stopijo v veljavo določila § 2 točka 9 s to razliko, ali mora dotičnik priti k prvemu naknadnemu naboru v mesecu oktobru, (na podlagi § 102, točka 3 vojnih predpisov I. dela).

6. Enaka določila veljajo tudi za postopanje v slučaju vlaganja prošelj, ki se tičejo premeščenja v nadomestno rezervno kakega mladeniča kot hranitelja rodbine, ki je že potrjen bodisi k stalni armadi (vojni mornarici) ali pa k domobranstvu.

7. Rešuje pa take prošnje potem, ko je oddalo svoje mnenje v zadevi pristojno dopolnilno okrajno poveljstvo — domobransko ministerstvo sporazumno z vojnim ministerstvom; če pa se tičejo prošnje takih, ki pripadajo deželni brambi, pa domobransko ministerstvo.

Dodatek.

k navodilom za c. i. k. poslaništva in konzulate Ugodnosti za nabornike, dalje za neaktivne osebe armade, vojne mornarice in domobranstva, ki bivajo v izvenevropskih deželah izvzemši obmorske dežele Sredozemskega in Črnega morja — in ki delujejo ondi v interesu domače trgovine, — z ozirom na izpolnjevanje njihovih nabornih in drugih vojaških dolžnosti.

Sporazumno z c. kr. domobranskim ministerstvom in z kr. og. domobranskim ministrom do-

voljujejo se nabornim obvezancem, dalje neaktivnim osebam stalne armade, vojne mornarice in deželne brambe, ki delujejo v izvenevropskih deželah — izvemši obmorske dežele Sredozemskega in Črnega morja — v interesu domače trgovine bodisi da bivajo ondi že dalje časa kot trgovski potniki ali da se tam stalno naselijo v svrhu izvrševanja svojega trgovskega poklica ali pa so nastavljeni pri c. i. k. zastopstvenih oblastih kot trgovski eksperti (izvedenci), — dovoljujejo se vsem tem, če te pogoje verodostojno dokažejo, — glede izpolnjevanja nabornih in drugih vojaških dolžnosti sledeče olajšave in ugodnosti:

1. Naborni obvezanci oproščajo se na njihovo prošnjo (priloga V, § 2 vojnih predpisov I. del) osebnega prihoda pred naborno komisijo s strani domobranskega ministerstva sporazumno z državnim vojnim ministerstvom tudi v slučaju, če so bili povodom svoje zdravniške preiskave pri c. i. k. zastopstveni oblasti spoznani »spособnim« oziroma »deloma sposobnim«.

Za postopanje v tem slučaju, dalje glede za-
priseženja in asentiranja takih nabornih obvezancev po c. i. k. zastopstvenih oblastih morodajna so določila § 3:3, priloge V. vojnih predpisov I. dela.

Vsem na ta način potrjenim dovoljuje se na vtemeljen predlog c. i. k. zastopstvene oblasti od strani vojnega ministerstva, in če so bili oddeljeni k deželni brambi, od strani dotičnega domobranskega ministerstva — izjemoma odlog nastopa redne (oziroma enoletne) prezenčne službe, oziroma osem tedenske vojaške izučbe najkasneje do 1. okt. onega leta, v katerem izpolnijo svoje 24. leto.

Morajo pa tekom dobe tega razmerja v onih letih, ko dopolnijo svoje 22. — oziroma tudi 23. leto do konca aprila doprinesiti dokaz, potrjen po dotični c. i. k. zastopstveni oblasti, da še vedno delujejo v interesu domače trgovine v enem preje navedenih svojstev.

Če pa prizadeti tega dokaza sploh ne — ali pa tudi le prekasno vloži, odredi vojno ministerstvo oziroma domobransko ministerstvo, da se dotični pozove s 1. oktobrom zadevnega leta k prezenčni službi, oziroma k prihodnji vojaški izučbi.

2. Neaktivne osebe stalne armade, vojne mornarice in domobranstva, ki morajo še opraviti orožne vaje, oprostiti se morajo brezpogojno orožne vaje po opravičenih oblastih; — dotične orožne vaje tudi ni treba nadomestiti.

Tako prošnjo treba je vložiti potem dotičnih c. i. k. zastopstvenih oblasti — in sicer od strani pripadnikov stalne armade in vojne mornarice do konca mesca januarja onega leta, v katerem je kdo obvezan opraviti orožno vajo, — od pripadnikov deželne brambe pa nemudoma ob onem času, ko izvedo glede mogočega poziva k orožni vaji.

3. Vse one neaktivne osebe, ki so v smislu navedene 2. točke oproščene orožne vaje, so oproščene obenem tudi prihoda h kontrolnemu shodu (oziroma glavnega raporta — za častnike) za dotično in tudi za prihodnje leto.

Vse ostale neaktivne osebe naj se oproste na tozadevne prošnje, ki jih morajo vlagati tudi potem c. i. k. zastopstvenih oblasti do konca maja, — kontrolnega shoda (glavnega raporta) za dotično leto, — in če jih naslednje leto ne zadene orožna vaja, — tudi za prihodnje leto.

Izključeni pa so od tu navedenih olajšav vsi oni, ki so zaposleni pri tujezemskih trgovskih podjetjih (tvrdkah) oziroma delujejo v trgovskem interesu tujih držav.

F. K.

Vprašanja in odgovori.

1. Gospod L. R. v R.

Vprašanje: Pri nas pravi mesogled, da se mora goveja živina, ki jo kolje posestnik za domačo rabo tudi dacarju naznaniti, češ da je dacu podvržena. Ker dosedaj tega nismo storili, in nam ni znano, ali je to res ali ne, prosim za pojasnilo.

Odgovor:

Če posestnik, ki kolje, rabi meso samo za domače ljudi, potem je tako klanje daca prosto, če pa kolje zase in za več sosedov, oziroma če se meso porazdeli med sosedo, tedaj je klanje naznaniti dacarju v smislu § 1 štev. 1 črka b — postave od 16. junija 1877 štev. 60 dež. zak.

2. Županstvo A.

Vprašanje: Posestnik I. bi rad oženil svojega sina, ki ima l. 1909 iti prvič na vojaški nabor. Obenem pa prosi za premestitev sina v domestno rezervo po § 34 vojne postave.

Kako naj se v tem slučaju postopa? Ali sme tako prošnjo županstvo napraviti?

Odgovor:

Prošnjo za premestitev v nadomestno rezervo lahko napravi županstvo. Pri tem morate seveda natančno paziti na določbe vojne postave, ki so v tem oziru precej obširne.

Enako lahko napravi tudi županstvo prošnjo, da se dovoli posestnikovemu sinu poroka, predno je zadostil vojaški dolžnosti. Taki prošnji pa vojaška oblast, oziroma deželna vlada le tedaj ugodita, če se dokaže, da je poroka pred izpolnjeno vojaško dolžnostjo za prosilca, kakor tudi za njegovo nevesto koristna, zlasti iz premoženjskih ozirov. Šlo bi preko okvira naših odgovorov, če bi hoteli natančno popisati postopanje, ki je pri takih prošnjah potrebno. To se da popolnoma napraviti in poučiti edino le ustmeno.

3. Županstvo A.

Vprašanje: Ali sme županstvo strankam kaj računati, ako jim napravi prošnje za vojaško olajšavo?

Odgovor:

Po našem mnenju ni dobro, če županstvo samo kot tako dela prošnje za vojaško olajšavo. Bolje je, če jih dela občinski tajnik.

Računati si tajnik oziroma županstvo za napravljnje in sestavljanje takih prošenj ne sme ničesar, pač pa sme sprejeti prostovoljno dana plačila od strank.

4. Gospod A. K. v K.

Vprašanje: Sezidal sem v K. hišico za stanovanje cerkovnika in grobokopa ter prosil pri c. kr. finančnem ravnateljstvu v Ljubljani za davčno prostost. Ta prošnja se mi je zavrnila, a tudi ministerstvo moji prošnji ni ugodilo.

Z ozirom na izvajanje »Občinske uprave« v tretjem letniku stran 181 prosim pojasnila, kako je s to stvarjo?

Odgovor:

Dvorni pisarniški dekret od 18. septembra 1827 šte. 2942, ki je razglasil najvišjo odločbo od 30. avgusta 1827, pravi, da so stanovanja cerkovnika, organista in drugih cerkvenih služabnikov davka prosti, če so v župnišču. (Dekret pravi dosledno: »Wenn diese Wohnungen in Pfarrgebäuden untergebracht sind.«)

5. Županstvo St. R.

Vprašanje: Ali more skleniti občinski odbor, da ne zahteva kolekovanih potrdil o sprejemu denarnih zneskov iz občinske blagajne?

Odgovor:

Ne, ker je ta sklep protizakonit in ga okrajno glavarstvo, kot nadzorna oblast mora razveljaviti.

5. Županstvo St. R.

Vprašanje: Ali more občinski odbor skleniti, da odborniki oziroma člani starešinstva (župan), ki letne račune podpišejo, niso dolžni dati pobotnice oziroma potrdila o sprejetih zneskih, ker s svojim podpisom na letnem računu potrdijo kaj in koliko so — sprejeli?

Odgovor:

Pravilno je, denarno poslovanje pri občinah le tedaj, če je vsaki izplačani znesek ne samo vpisan tudi v denarno knjigo, ampak mora biti za vpis v denarno knjigo tudi dokaz v listini (pobotnici).

Res sicer župan in tajnik ter člani starešinstva podpišejo letne račune, toda to ni pobotnica, in se utegne tudi zgoditi, da župan ali kdo drugi dobi denar iz občinske blagajne pa pred koncem leta, oziroma pred sestavo računskega zaključka. V tem slučaju nimate niti pobotnice, niti podpisa na letnem računu.

6. Županstvo St. R.

Vprašanje: Če so naši občinski računi nekolokovani, ali smo jih dolžni predložiti kolekovnemu revizorju?

Odgovor:

O tej stvari sem že večkrat pisal. Kolekovni revizor nikdar ne more zahtevati predložitve občinskih računov.

7. Županstvo I.

Vprašanje: Rokodelski obrtnik, ki plačuje obrtni davek, ima posestvo, na katerem sta z ženo vsak do polovice solastnika, ali se moža vpiše dvakrat v volilni imenik, ali samo enkrat?

Odgovor:

Obrtnik pride s svojim obrtnim davkom popolnoma kot samostojen volilec v imenik. Ravno tako pride on v imenik posebej kot solastnik skupnega posestva z davkom, ki ga z ženo od tega posestva plačuje. On tedaj voli dvakrat, enkrat zase kot obrtnik, drugič pa kot zastopnik solastninskega posestva zase in za ženo.

8. Županstvo I.

Vprašanje: Ali mora načelnik krajnega šolskega sveta imeti za občinsko volitev na vsak način pooblastilo od krajnega šolskega sveta, oziroma od seje, ali ahko postavno voli brez tistega za šolski davek?

Odgovor:

Po našem mnenju krajni šolski svet lahko pooblasti kogar hoče za volitev, zato pa tudi ne more načelnik

voliti brez pooblastila kot postaven zastopnik. Brez naročila, oziroma dovoljenja krajnega šolskega sveta sme načelnik storiti le to, kar mu postava dopušča. V postavi pa ni nikjer rečeno, da bi načelnik zastopal krajni šolski svet pri volitvah.

Naše mnenje je, da mora na vsak način imeti pooblastilo.

9. Županstvo I.

Vprašanje: Ali voli pri občinskih volitvah župnik kot privilegovani volilec samo z enim glasom, ali voli lahko še posebej za cerkveno posestvo, od katerega se plačuje davek?

Odgovor:

Cerkveno premoženje je popolnoma ločeno od župnikovega in davek je tudi cerkvi posebej predpisan, posebej tudi župniku. Zato sta g. župnik in cerkveno premoženje dva samostojna volilca. G. župnik voli zase kot privilegovani volilec (z davkom, ki se mu posebej predpiše), cerkev pa voli posebej. Pravilno je, da ima g. župnik, če voli za cerkveno premoženje, pooblastilo od cerkvenega predstojništva. Na vsak način pa mora tisto pooblastilo podpisati on sam s cerkvenima ključarjema vred. On tedaj voli za cerkveno premoženje kot pooblaščenec. Lahko se pa da pooblastilo tudi komu drugemu.

10. S. K. Z. v M.

Vprašanje: Občina I. bi rada volila v občinski odbor posestnika, ki je dosedaj opravljal in še opravlja tajniške posle. Plača ga župan, ker mesto njega dela. Občina mu je dovolila le malo nagrado. Ali je ta posestnik podvržen disciplinarni moči občinskega predstojnika in izključen od postavne volilne pravice v smislu § 10, občinskega zakona za Štajersko?

Odgovor:

Tega posestnika se lahko voli v občinski odbor, ker je od veljavnosti (postavne volilne pravice) izključen le tak občan, ki je kot občinski uslužbenec gospodarsko popolnoma odvisen od občine. Če pa ta posestnik dobiva plačo od župana samega in če mu občina daje le malo nagrado, je gotovo, da on kot posestnik ni gospodarsko odvisen od občine, ker tvori malo nagrado le neznaten del njegovih splošnih dohodkov.

11. S. K. Z. v M.

Vprašanje: V občini I. bi rad postal župan tamošnji zdravnik, ki pa je od občine plačan. Ali more biti voljen v občinski odbor?

Odgovor:

Da, ker on kot zdravnik ni zaradi svoje plače tako gospodarsko odvisen od občine, da bi ne mogel biti voljen.

Kazenska pravica občin.

Sodna oblast, ki jo imata po občinskem redu župan in dva občinska svetovalca, se ne raztega le na izdane lokalno-policijske predpise, ki jih izda občinski odbor ali župan samostojno, in ne le na ta način, da zaprete s kaznijo, kakor jim dopušča to občinski red, — ampak se razširi ta sodna oblast tudi na preiskavo in kaznovanje prestopkov onih postav, ki se tičejo v delokrog občin spadajoče krajevne policije, če določajo namreč te postave kazensko sankcijo in pa če ne spadajo dotični prestopki naravnost pod kazenski zakon.

To kazensko pravo pa se more v vseh slučajih bodisi v smislu obstoječih krajevno-policijskih

postav ali pa tudi na podlagi samostojnih odredb občine — izvrševati vedno le v prenešenem delokrogu tako, da se pusti odprti rok s pravico pritožbe na politično okrajno oblast.

Popolnoma v smislu določil občinskega reda je tudi, da obsega omenjeno kazensko pravo župana (občinskega predstojnika) prestopke, storjene s protipolijskim obnašanjem na javnih zborovališčih, v kolikor pač se to tiče edinole krajevno-polijskega delokroga občine in ne prehaja tako obnašanje v izgrede, ktere zasleduje kazenski zakon. Pa tudi sicer, kakor na primer pri demonstrativnem nastopanju proti vladi, ki je več kot lokalno-polijskega pomena in ki provzroči potrebo, da oblasti neposredno posežejo vmes, odpade kazenska pravica občin.

Sem pa spadajo prestopki, katerih ne zasleduje kazenski zakon, in sicer prestopki, stavbenega reda in poselskega reda, ki spadajo edino le v kompetenco kazenskega prava župana; ravno tako tudi prestopki naredbe z dne 3. aprila 1855, drž. zak. št. 62, tičeče se polijske ure, ker zadeva ta naredba ravnotako le krajevno polijsko občino.

Kar se tiče prisojila kazni radi prestopkov takih zakonov, omejen je pač župan (občinski predstojnik) po občinskem redu le na denarne kazni in kazni z zaporom; izključene pa so vse druge kazni, zlasti telesne (— tu so mišljeni pač le posti, ker telesnih kazni nimamo sploh nič več). — Nikakor pa ni omejen, nalagati kazni tudi v taki višini, ki presega njemu ali pa občinskemu odboru glede samostojno izdanih predpisov po občinskem redu dovoljeno kazensko sankcijo. — Vendar pa se mora take kazni nalagati le v mejah one mere, ki je določena v dotičnih zakonih.

Glede kazenskih zapisnikov (registrov) se omejimo tu le na opazko, da se morajo v vsakem slučaju napraviti in voditi. — Ker pa vemo, da je tudi v tem oziru pri večini občin velika pomanjkljivost in bo stvar drugih faktorjev, da dosežejo in uredijo enotno poslovanje pri vseh občinah, ne prinašamo vzorca za take registre. V tem oziru bo stvar deželnega odbora in zato nastavljenega uradnika, da uredi vse poslovanje.

Domače novice.

Grozen potres v Južni Italiji. Na jugu italjskega poluotoka leži otok Sicilija, kjer je 28. decembra grozen potres uničil ozemlje, večje kot cela Kranjska — v eno samo pokopališče. — Tritisoe let staro mesto Messina je popolnoma posuto. Mesto Reggio di Calabria je izginilo z zemske površine. Cesar nista podsula potres in potopila morje, uničil je še požar. Koliko je mrtvih se ne vé, gotovo pa čez 200.000 (dvestotisoč). — Cel civilizirani svet hiti na po-

moč ponesrečencem; tudi ljubljanski občinski svet je daroval 1000 K, vrh tega pa se je osnoval v Ljubljani pomožni odbor, ki nabira darove. Zanimalo bo tudi naše čitatelje, če jim tu navedemo nekaj najhujših potresov iz znane dobe. Leta 79. po Krist. rojstvu je bil potres, ki je ob izbruhu Vezuva uničil mesti Pompeji ter Herculaneum. — Drug hud potres je bil ob Sredozemskem morju l. 526. — V obeh je bilo pokončanih okrog četrtilijona ljudi. L. 1631 je ob potresu v Neapolju izgubilo življenje 3600 ljudi. — L. 1693 je uničil potres na Siciliji 54 mest in 300 vasi; ljudi je bilo mrtvih nad 60.000. — V Lissabonu na Portugalskem je bilo mrtvih 1. novembra 1755 tudi preko 60.000 ljudi. — Potres v Kalabriji l. 1783 je uničil 30.000 človeških življenj; l. 1883 na Javi 35.000 oseb. — Spominjamo se na izbruh Mont-Peléeja na otoku Martinique z 20.000 žrtvami in na potres v San Franciscu. — Zadnji potres v Italiji pa je glede števila žrtev najstrašnejši, kar jih pomni zgodovina.

Važno za konjerejce na Dolenjskem. Kakor povzamemo iz nekega poročila, naznanilo je domobransko ministerstvo konjerejskemu odseku c. k. kmetijske družbe, da pride 9. marca 1909 vojaška komisija v Št. Jernej nakupovat konje za vojaštvo. — Konjerejci in posestniki konj se ponovno in tudi tem potovu opozarjajo na to, da s primernim krmljenjem in snaženjem, sploh s pravnim ravnanjem svoje konje tako pripravijo, da bodo ugajali komisiji. — Zato pa je treba skrbeti že sedaj, ker se ne da zadnje dni ničesar več popraviti.

Prireditve kmetijskih tečajev. Deželni odbor je odredil, da se priredi v mesecih januarij in februarij 6 takih, dva dni trajajočih tečajev. — Poučevalo se bode gospodarje o tistih strokah, ki so važne za dotični okraj. Tečaji bodo: od 17. do 19. januarija v Kostanjevici (prvi); od 24. do 25. jan. v Košani; od 31. januarija do 1. februarija v Semiču; od 7. do 8. februarija v Cerkljah na Gorenjskem; — od 14. do 16. februarija v Št. Rupertu (Dolenjsko); od 28. februarija do 1. maja pa v Žirih. — Pri prvem tečaju v Kostanjevici bo pouk o prašičji reji, kletarstvu, gnojenju in umetnih gnojilih in o kmetijskem združništvu. Želeti je povsod obile udeležbe.

Žrebanja srečk. A) ljubljanskih. Dne 2. januarija t. l. se je vršilo to žrebanje ljubljanskega loterijskega posojila, in sicer 44to po številu. — Glavni dobiček v znesku 40.000 K je zadela srečka **60.515**, drugi dobiček 4000 K pa št. 72.017. Po 1000 K so dobile srečke 9180, 18.326, 31.694, 65.964 in 59.472. — Po 60 kron je izžrebanih 593 srečk. Dobitki so plačljivi pri mestni blagajni dne 2. julija 1909. — B) Žrebanje obveznic 4% dež. posojila vojvodine Kranjske. — Vršilo se je tudi to žrebanje dne 2. januarija letos. Izžrebane so bile sledeče obveznice: **Po 20.000 K** št. 63 in 82; **po 10.000 K** št. 75 in 45; **po 2000 K**: št. 217, 1169, 1914, 825, 1126, 1341, 1788, 1739, 2116, 660, 209, 1936, 249, 1913, 651, 1168, 2182, 894, 622, 831, 986, 560, 1669, 578, 496, 2146, 2104, 561, 260, 1247, 520, 1133, 1571, 917, 262, 222, 1877, 1616, 1599, 1695, 491, 1764, 429, 282, 1391, 1988, 981, 17, 1071, 1026, 1605, 1313, 372; **po 200 K**: št. 2208, 2237, 1980, 1852, 581, 847, 1861, 554, 55, 2584, 2727, 1728, 1322, 2892, 405,

2008, 1183, 662, 2010, 2949, 1278, 1483, 400, 484, 164, 1654, 1864, 2982, 1806, 1573, 718, 1610, 541, 2556, 2013, 1848, 217, 1931, 1647, 2835, 553, 939, 287, 1765, 982, 1178, 1393, 2390, 391, 2703, 1267, 2585, 1142, 1971, 2064, 2531, 1988, 2454, 1795, 720, 460, 2632, 2917, 934, 2852, 802, 2683, 971, 1564, 1158, 2620, 1546, 1452.

Razne vesti.

Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih (jetiki). Dne 16. preteklega meseca je zborovalo to društvo v Ljubljani pod predsedstvom dvornega svetnika grofa Chorinskega, ki je poudarjal tiho, a uspešno delovanje društvene oskrbovalnice. — Sklenilo se je bilo namreč v seji oskrbovalnega odseka, naprositi potom deželnega odbora vodstvo deželne bolnišnice, da naznani društvu vse bolnice zapustivše jetičnike, te pa opozori na društveno oskrbovalnico. — Tudi zdravniki bolniških blagajn se bodo iznova naprosili, da prijavijo vse jetičnike, ki so v njihovi oskrbi. — Jetika je socialno zlo, a razširjevanje se lahko prepreči s tem, da se prizadetim preskrbi boljša hrana, boljša stanovanja ter se jih vedno opozarja na nevarnost razširjevanja. Ne le v mestu, posebno tudi na deželi so jako neugodne razmere, a lahko je tudi tam pomagati, če se odda otroke drugam v vzgojo. — Iz fonda z dveh milijonov kron bo dobivala Kranjska tekom 15 let po 4500 kron. Na podlagi izdaje poročila o dosežanem 4-letnem poslovanju pristopile so mnoge občine in mnoga zdravstvena okrožja, bodisi kot ustanovniki, in društveniki. Kot ustanovnici z enkratnim vplačilom po 500 kron sta pristopili mestna občina Kranj in trg Radeče pri Zid. Mostu. — Kot podporniki z letnim prispevkom po 20 kron je pristopilo 8 občin in zdravstvenih okrožij, kot društveniki z letnim prispevkom od 2—10 kron pa 44 občin. — Največ izmed teh jih je iz kranjskega okraja. — Društvo je založilo 800 iztisov spisa »Kako obvarujemo deco jetike«, ki se dobiva po knjigotržnicah po 40 h izvod. Kot svojo dolžnost smatramo, da tudi mi na tem mestu opozarjamo na delovanje omenjenega društva, ki ima za telesni blagor prebivalstva dalekosežen pomen. — Po možnosti razmer naj bi vse tudi kmetske občine izdatno podpirale delovanje društva, da bo moglo na podlagi sredstev uspešno razviti svoja delovanja po deželi. — Opozarjamo tudi na preje omenjeni spis, ki naj bi ga nabavila vsaka občina.

Slovenci, ohranimo »Slovensko filharmonijo«! Piše se nam: Nesrečni deficit Glasbene Matice je torej srečno končan; ampak že trka zopet drug na vrata slovenske požrtvovalnosti. Namreč drug, nujne podpore potreben in vreden — prosilec: »Slovenska filharmonija«. Ne kaže ji drugega: prositi in prositi! Vi Slovenci pa, če hočete, da se slovenskemu narodu ohrani ta njegova dragocena slovenska last, treba resneje volje, zdatnejše podpore! Ne sme Vam nedostajati niti ponosa, niti zavesti, da bi te ponosne nositeljice slovenskega imena ne mogli vzdržati vsaj na do-

sedanjem njenem višku. Slovenci, pomislite, kaj bi bilo slovensko gledališče, kaj slovenska društva, če bi danes ali jutri morala vsiklikniti: **brez Slovenske filharmonije smo!** Tisočev je Vas Slovencev, ki pustite mirno težiti celo breme vzdrževanja le na ramah posameznikov. Tako ne sme dalje iti! Slovenci pokažite, da slovenski narod ne obstoji le iz 700 ljubljanskih, z narodnim davkom od vseh strani že itak preobloženih slovenskih Ljubljančanov, marveč da nas je še tisočev in tisočev širom slovenske domovine. Za danes obrača se prosilec izlasti na **one rodoljubne Slovence, ki so doslej velikodušno pomagali »Glasbeno Matico«** rešiti propasti. Naj ne prekine dotični doslej »Glasbeni Matici« namenjeni vir izrednih prispevkov, marveč naj teče odslej pomnožen v prid vzdrževanja »Slovenske filharmonije«. Hvaležen Vam bo prosilec, hvaležen slovenski narod na Vaši požrtvovalnosti!

Gospodarska zveza v Bolgariji. V drugi polovici preteklega meseca je obhajal »Bolgarski Zemljedjelski sojuz« desetletnico svojega obstanka. — Zveza šteje že nad 1128 podružnic in ima 52.000 kron letnih dohodkov, glasilo zveze pa 5885 naročnikov. — Prošlo leto je zveza priredila 10.000 poučnih shodov. Koledar zveze se je tiskal za letos v 100.000 izvodih. Še v tekočem letu si ustanovi zveza lastno tiskarno in skladišče za kmetijske potrebščine, zlasti kmetijsko orodje. — Lep dokaz bolgarske gospodarske samozavesti, ki naj bi našla posnemanje na Slovenskem.

Zanimivo preporno vprašanje glede priseljevalnega prava Združenih Ameriških držav se je rešilo nedavno pred zveznim sodiščem države Louisiane. — Dvomljivo je bilo namreč, če imajo posamezne države pravico, pospeševati priseljevanje s tem, da plačajo priselnikom vožnjo iz Evrope. Da se končno zadeva vsestranski pojasni, je zvezina priseljevalna oblast v New Orleansu povzročila, da se je slučaj nekega priselnika obravnaval pred zveznim sodiščem Louisiane. — Razsodba pa se je glasila tako da po priseljevalnem zakonu iz leta 1907, 1. julija, posamezne (ameriške) države niso upravičene plačevati priselnikom vožnje. — Ta rozsodba je tudi za naše izselnike velike važnosti, ker se prav lahko zgodi, da ameriške oblasti zavrnejo priselnika, kateremu je kaka ameriška država plačala vožnjo iz Evrope. — Toliko v pouk in svarilo onim, ki nameravajo v Ameriko.

Književnost.

Legvartov koledar za kmetovalca dobi se po raznih knjigarnah ter stane 1 K 60 h, po pošti 1 K 80 h. Ta priljubljena žepna knjižica obsega tudi letos razne, za naše kmetovalce potrebne poučne članke o živinoreji, gnojenju, živinozdravstvu, kletarstvu, sadjarstvu, gozdarstvu, zadružništvu, o davkih, merjenju lesa itd. Ta koledar bo vsakemu kmetovalcu in tudi drugim dobrodošel, ker obsega poduke, ki se pri umnem gospodarstvu vedno rabijo. Sezite torej po njem in ga številno naročajte!